

PM

Sammanfattning av resultaten från den arkeologiska (slut)undersökningen av fornlämning L2019:55 i Baggböle, Umeå socken, Umeå kommun, Västerbottens län.

Administrativa uppgifter

Undersökningstyp: Arkeologisk undersökning

Fornlämningsnummer: L2019:55

Fornlämningstyp: Förhistorisk boplatz

Fastighet: Baggböle 1:17 (8)

Kommun: Umeå

Länsstyrelsens diarienummer: 431-5824-2020

Länsstyrelsens beslutsdatum: 2020-07-03

Fornreg undersökningsnummer: 2020000971

Undersökare: Eldrun Kulturmiljö AB

Beteckning: SU L2019:55 2020

Ansvarig chef och projektledare: Anette Färjare, 070-310 3456, anette.farjare@eldrun.se

Biträdande projektledare: Erik Sandén, Västerbottens museum

I fältarbetet deltog också Berit Andersson, Västerbottens museum.

Beställare: Obos Sverige AB.

Fältarbetstid: 30 juli - 6 augusti 2020 , 16 fältdagar

Grävmaskin: 16 dagar

Inledning

Eldrun kulturmiljö AB har, på uppdrag Obos Sverige och i enlighet med Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut 2020-07-03, lst dnr 431-5824-2020, genomfört en arkeologisk (slut)undersökning av boplatzen L2019:55 i Umeå kommun. Undersökningen genomfördes med anledning av att en detaljplan för området är under upprättande.

Föreliggande redovisning är en preliminär redovisning av resultaten och utgår från de digitala inmätningarna och är en översiktlig genomgång av undersökningens resultat. Vidare i rapportarbetet kommer schakt- och anläggningsbeskrivningarna att renskrivas, fynd att registreras och prov att skickas på analys. Det innebär att bedömningar kan komma att förändras, något fynd kan komma att utgå och någon anläggning kan få en annan bedömning. Det är också då vi kan få en klarare bild av undersökningens resultat.

Uppdraget

Uppdraget har utförts enligt länsstyrelsens förfrågningsunderlag och den undersökningsplan som Eldrun kulturmiljö upprättade utifrån detta. Målsättningen var att ge ett gott samt tillräckligt underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning i ärendet.

Vid en arkeologisk förundersökningen under våren 2020 var syftet att avgränsa, datera och dokumentera boplatzen karaktär och komplexitet samt vilken kunskapsmässig potential boplatzen hade inför slutundersökningen. Vid den nu genomförda slutundersökningen var det övergripande syftet att datera och dokumentera fornlämningens karaktär och komplexitet för att fördjupa kunskapen om boplatzen och boplatzen roll i förhållande till andra fornlämningar i närområdet.

Figur 1. Foto över undersökningsområdet. Drönarfoto från norr, Karin Beckman Thoor.

Metod och genomförande

För att uppnå undersökningens syfte har arbetet utförts i följande ordning och med följande metoder:

Redan vid förundersökningens inledning drönarfotades området för att få en överblick. Arbetet inleddes samtidigt med maskinavbaning då ca 3 meter breda schakt grävdes längsmed de forntida strandvallarna med utgångspunkt i det som vi vid utredningen bedömde som den mest aktiva delen av boplatsen. Syftet var att fånga upp boplatsen karaktär och utbredning samt fånga anläggningar och eventuella fynd. Schakten placerades med hänsyn till områdets topografi där både toppen på strandvall och mellanliggande fördjupning skulle avtäckas.

Tre mer intensiva aktivitetsytor påträffades med flera anläggningar av typen härदार, skärvstenskoncentrationer och stolphål samt spridd skärvsten och flintavslag påträffades vid avtorvningen. Området där dessa aktivitetsytor var belägna undersöktes och borttogs vid slutundersökningen under augusti 2020.

Området har schaktats med maskin (med undantag för delar med sentida störningar), bil 1. På samma sätt som vid förundersökningen har ytor där vi påträffade fynd eller skärvsten och möjliga anläggningar finrensats för hand med fyllhammare och skärslev allt eftersom schaktningen fortskred. Ytterligare anläggningar och fyndförande lager framkom vid den sydligaste av aktivitetsytorna kring A56. Dessa är av samma karaktär som tidigare anläggningar och fynd – härदार, bränt ben och flintavslag, bil 2.

Profilgrävning genomfördes av samtliga anläggningar varefter hela anläggningarna totalundersöktes. En markprofil 0,5 meter bred och 0,25-0,5 meter djup undersöktes inom Anl 12 och Anl 15 aktivitetsområde (bil 2) som tolkas som eventuella hyddrester påbörjades under förundersökningen och slutfördes under (slut)undersökningen.

Norr om A12 upptogs provrutor inom de område där flintavslag och hartsklumpar registrerades vid förundersökningen. På samma sätt upptogs provrutor söder om A56 där flintavslag framkom vid

undersökningen. Syftet med provrutorna var att fånga in avslagets spridningsbild.

I de härdar (A12, 15 och 56) där en brunfärgad härdfyllning med bränt ben påträffades insamlades jord-/makroprover. Detsamma genomfördes i ett par av stolphålen.

Under undersökningen har metalldetektor använts för att testa om det gick att finna några metallföremål.

Till den slutliga rapporten kommer mätningar och drönarfoton att bearbetas. Alla profilgrävda anläggningar har fotodokumenterats och beskrivits.

Figur 2. Den schaktade ytan vid förundersökningen från norr. Kompletteringsschaktningen genomfördes framförallt i västra delen (till höger på bilden) mot byvägen.

Figur 3. Kring den sydligaste aktivitetsytan är ett av de områden som kompletteringsschaktades och finrensades under slutundersökningen. På bilden syns A36 längst ner, centralt i bilden och vänster om är A37 samt över A37 syns A56 som en rödfärgning.

Resultat av för- och slutundersökningen av boplatsen L2019:55

Vid undersökningen kompletteringsschaktades sammanlag ca 200 m². Upprensning efter sommaren och kompletterande finrensning skedde vid de norra aktivitetsytorna. Runt de ensamliggande härdarna och rödfärgningarna finrensades mindre ytor. Sammanlagt finrensades 250 m².

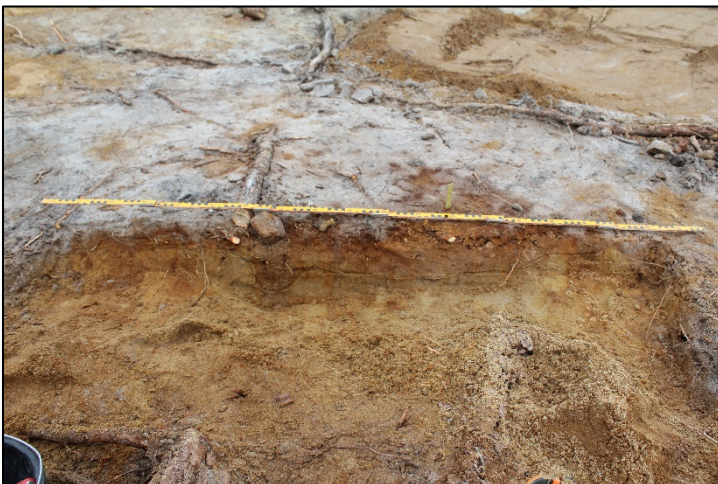
Undersökningen visade att kring Anl 12 och A 15 samt den senare framkomna A56 är ett 3-7 centimeter tjockt kulturlager med sot, färgningar, enstaka skärvstenar och ställvisa fynd (flintavslag figur 11) som sträcker sig inom en yta om ca 3 meter från härdarna. Inom lagret är också anläggningar av typen härdar, skärvstenskoncentrationer och stolphål vilket indikerar att det rör sig om hyddrester.

I härdfyllningen från A12 och A15 samt vid finrensningen kring A56 konstaterades bränt ben. Härdfyllningen i den snittade härdarna är ca 3-5 centimeter tjock, brunsvart och "fet". Norr om A12 registrerades flintavslag (fig 11) dels vid finrensningen och i profilgropsgruset. Även kring A56 registrerades flintavslag, denna gång söder om anläggningen.

Ett antal ensamliggande härdar samt rödfärgningar med enstaka skärvstenar påträffades på strandvallarna inom de område som markerats som boplats vid utredningen L2019:55. Samtliga undersöktes och borttogs inom ramen för förundersökningen. I närområdet för en av de ensamliggand härdarna A17, påträffades ett bryne av kvarts- eller kvartsitnodul.

Figur 4. Profil genom anläggning A12, bilaga x

Figur 5. A56 i den sydligaste aktivitetsytan.

Figur 6. Profil genom A32, ett stolphål, söder om härden A15.

Figur 7. Del av markprofilschakten. Anläggning A15 härden, och A32 stolphål, syns på bilden.

Figur 8. Profiler och provgropar norr om A12.

Slutsats och utvärdering

Sammantaget ger resultatet en god bild av den undersökta boplatens karaktär, intensitet, komplexitet och resultatet kan användas i analysen av hur den förhåller sig till andra fornlämningar i närområdet och diskussionen om landskapsutnyttjandet.

Undersökningen bedöms därför uppfyllt syfte och målsättning.

Figur 9. Tone Hellsten, Västerbottens museum, genomförde fostfatkarteringen under förundersökningen.

Figur 10. Små bifaciala avslag i flinta från kulturlagret omedelbart norr om härden A12 och likadana framkom vid söder om härden A56.

Figur 11. Djupschaktning genomfördes efter att de tre aktivitetsytorna undersökts och borttagits. Syftet var att kontrollera så att ingen översandning förekommit.

PMet har sammanställts av Anette Färjare.

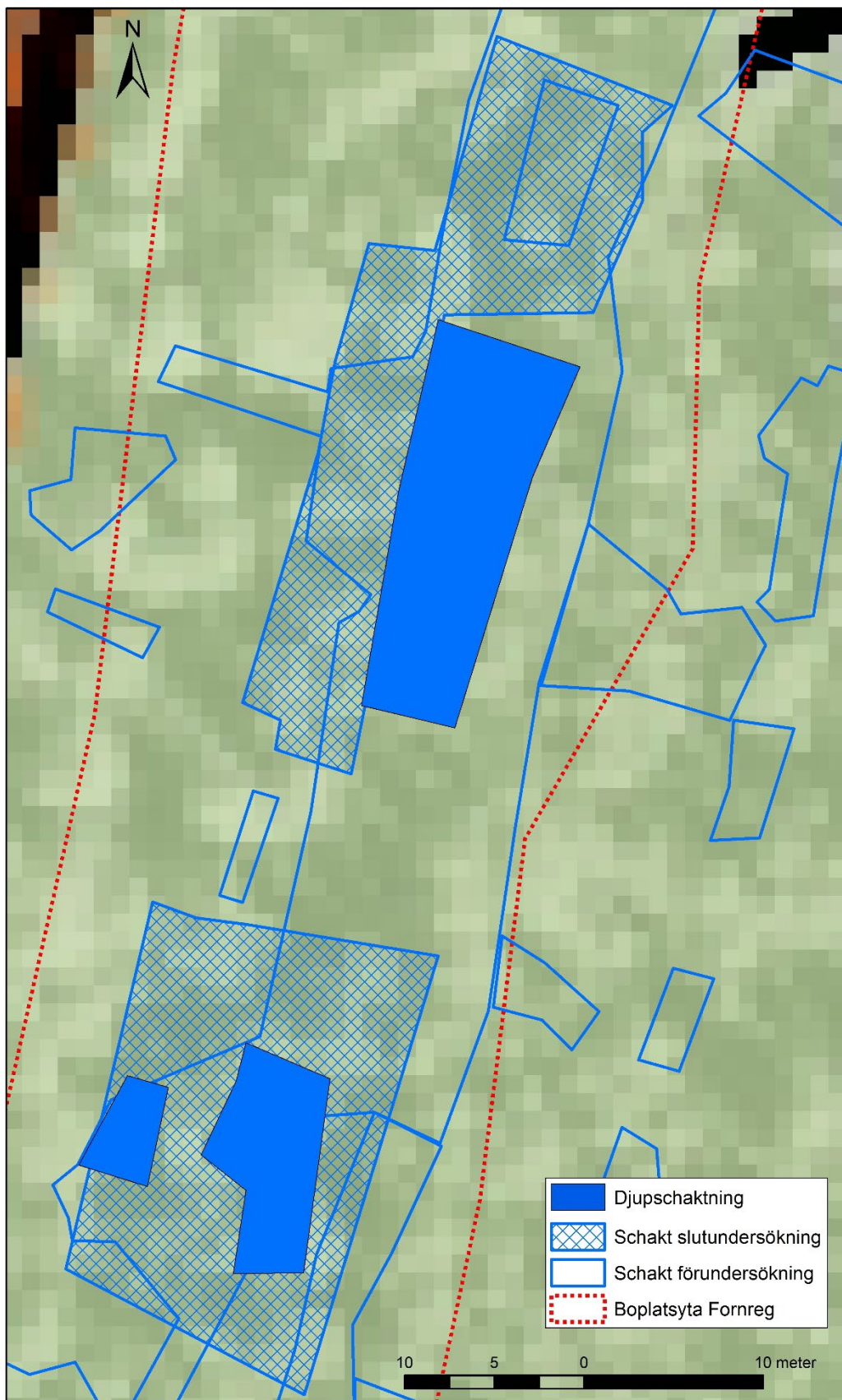
Kartframställning av Anette Färjare. Drönarfoton och fotomontage av Karin Beckman-Thoor.

Bilaga

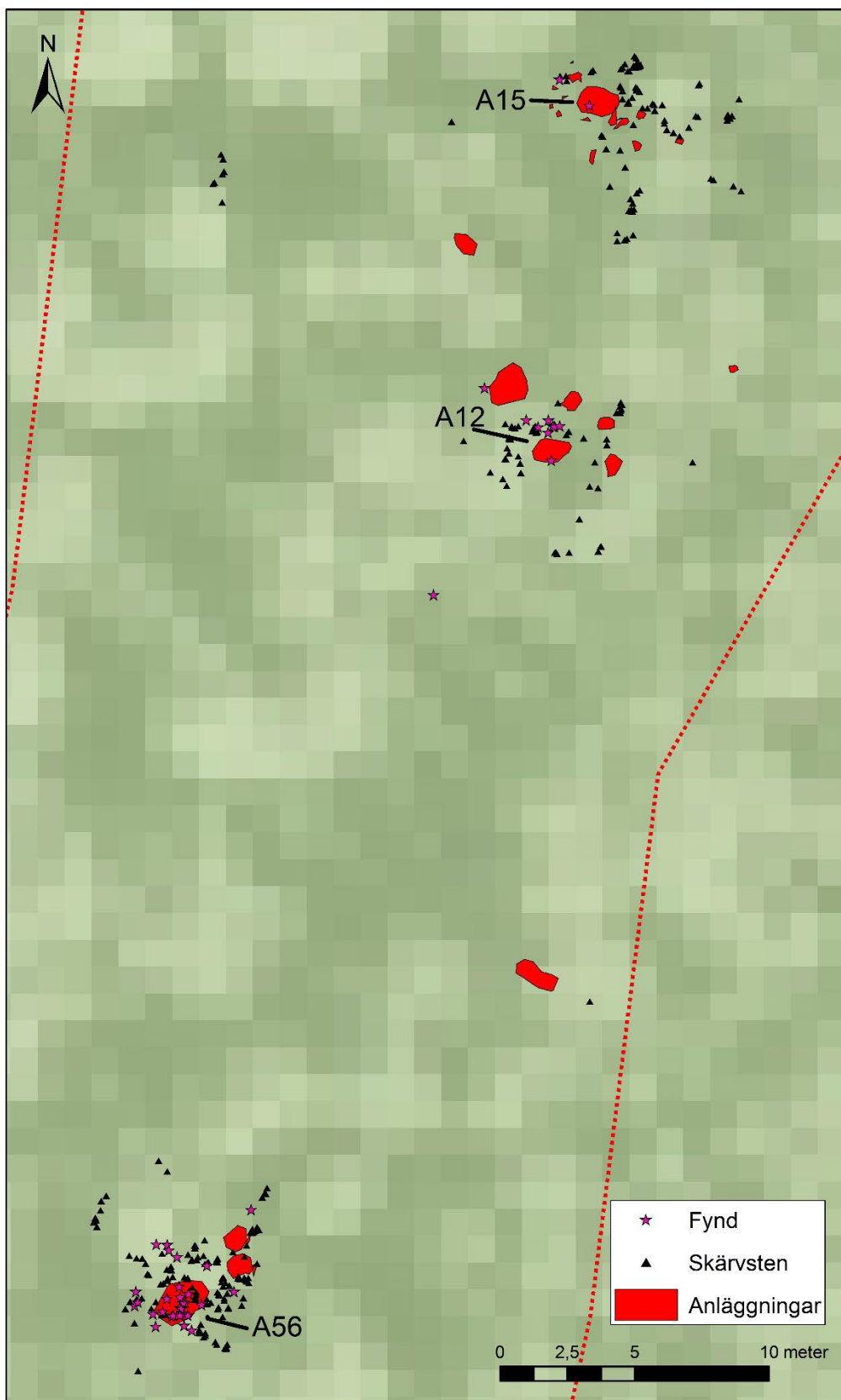
Bilaga 1. Översikt över schakten vid slutundersökningen.

Bilaga 2. Översikt över de tre aktivitetsytorna med anläggningar, skärvsten och fynd.

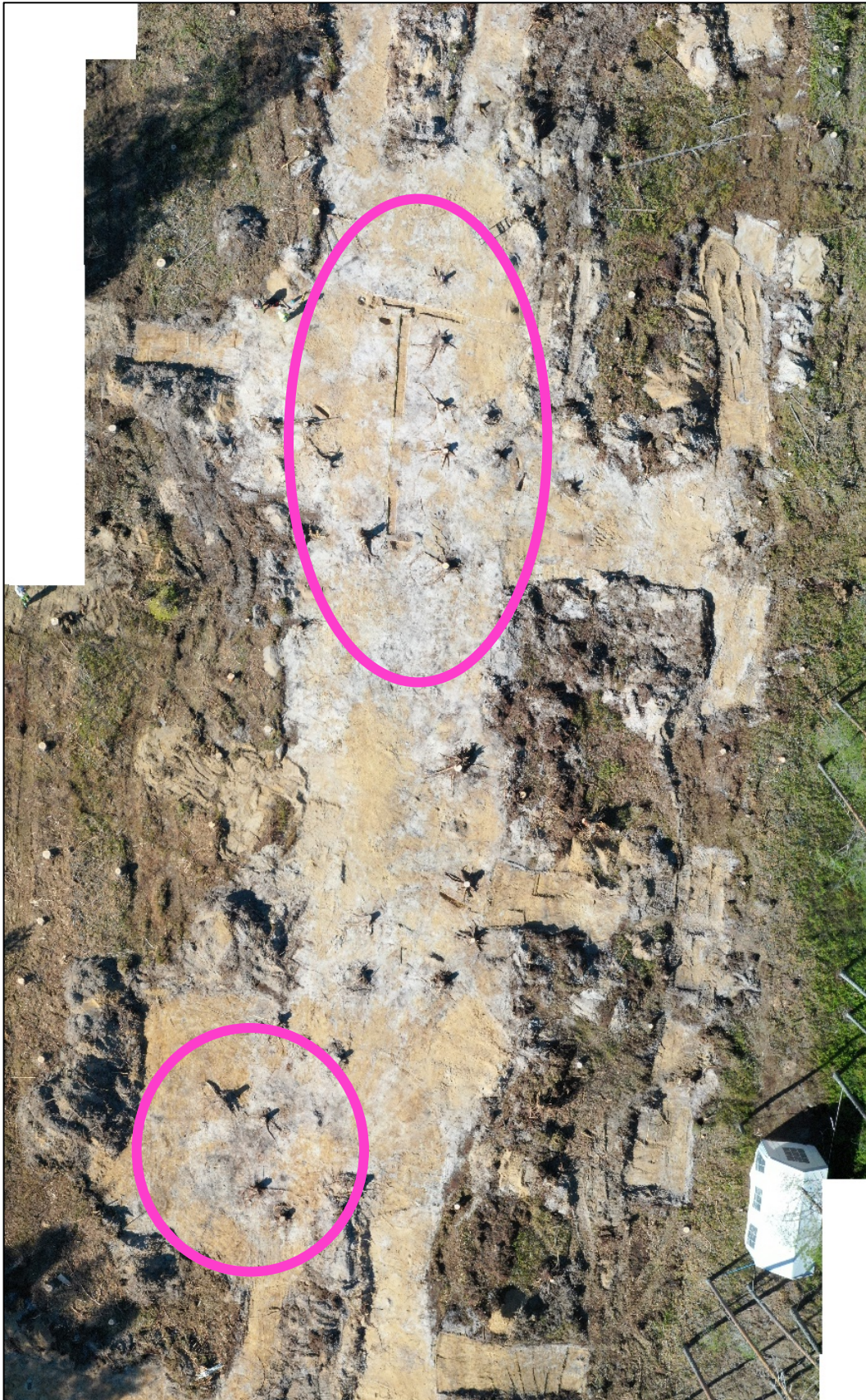
Bilaga 3. Drönarfoto över slutundersökningsområdet.

Bilaga 1. Schakt och djupschakt inom (slut)undersökningsområdet. Detta för att inte förstöra mer av det avsatta naturområdet än som var nödvändigt.

Bilaga 2. Översikt, med anläggningar och fynd, där (slut)undersökningen företogs.

Bilaga 3. Drönarfoto över bopplatsen från förundersökningen. De slutundersökta aktivitetstytorna är markerade med rosa ringar. Drönarfoto och fotomontage av Karin Beckman Thoor.